

9 Industriens ordre- og omsætningsindeks

9.1 Grundlæggende information om indekset

9.1.1 Navn

Der er tale om tre indeks:

- Industriens omsætning af egne varer og tjenester
- Industriens ordreindgang
- Industriens ordrebeholdning.

9.1.2 Formål

Formålet med de månedlige ordre- og omsætningsindeks for industri er først og fremmest at give et aktuelt grundlag for bedømmelse af konjunkturudviklingen.

Statistikken giver oplysninger om industriens omsætning, ordreindgang og ordrebeholdning med fordeling på hjemme- og eksportmarked. Til statistikken industriens produktion og ordreindgang er endvidere knyttet beregning af månedlige industriprisindeks og månedlige industrielle produktionsindeks, som beskrives i selvstændige kapitler.

Ordre- og omsætningsindeksene indgår i den fælleseuropæiske konjunkturstatistik, som Danmarks Statistik gennem dansk tilslutning til EU ved rådsforordning er forpligtet til at udarbejde

9.1.3 Dækning

Ordre- og omsætningsindeksene omfatter den egentlige industri samt råstofudvinding (inkl. udvinding af råolie og naturgas mv. fra 2000). I Dansk Branchekode 2003 (DB03), som bygger på den fælleseuropæiske 4-cifrede standarderhvervsgruppering (NACE rev.1.1), svarer dette til hovedafdelingerne C og D.

Oplysningerne angives i løbende priser som salgs- eller fakturaværdier eksklusiv moms, punktafgifter samt forsikringsudgifter, men inklusive pristilskud, fx eksportstøtte fra Landbrugsfonden i Bruxelles (FEOGA). Fakturerede rabatter er fratrukket.

9.1.4 Indekstype

Basisindeks, delindeks og totalindeks er alle værdiindeks, hvor månedsværdierne indekseres i forhold til værdien i indeksreference-perioden. I indeks for industriens omsætning og ordreindgang indekseres i forhold til den gennemsnitlige månedsværdi i 2000. I indekset for industriens ordrebeholdning indekseres i forhold til værdien ultimo december 2000. Indeksreferenceperiode ændres hvert femte år, og er år der ender med 0 eller 5.

9.1.5 Vægtgrundlag

Indeksene er værdiindeks, og derfor beregnes der ikke vægte.

9.1.6 Retsligt grundlag

Ordre- og omsætningsindeksene er omfattet af EU Rådsforordning 1165/98 om konjunkturstatistik og hertil hørende Kommissionsforordninger 586/2001, 588/2001 og 606/2001.

Indeks for industriens ordrebeholdning er omfattet af Lov om Danmarks Statistik.

9.2 Anvendelse og publicering af indekset

9.2.1 Anvendelse

Ordre- og omsætningsindeksene anvendes hovedsageligt i den løbende konjunkturovervågning. Omsætningen belyser udviklingen i industriens salg, og indtjening, ordreindgangen kan anvendes som et udtryk for fremtidig produktion og ordrebeholdningen kan give et indtryk af, hvor længe produktionen og beskæftigelsen er sikret.

9.2.2 Centrale brugere

Ordre- og omsætningsindeksene anvendes især af offentlige myndigheder, brancheorganisationer og andre interesseorganisationer, pengeinstitutter samt industriens virksomheder til vurdering af konjunkturudviklingen. I EU anvendes indeksene til samme formål især af Den Europæiske Centralbank.

9.2.3 Offentliggørelse

Nyt fra Danmarks Statistik, der indeholder en gennemgang af de vigtigste tendenser i konjunktur-situationen i industrien, herunder den særli-

ge sektoropdeling, der giver mulighed for at vurdere de enkelte faser af konjunkturcyklen.

Industri (Statistiske Efterretninger). Resultaterne bringes her med opdeling på industri-hovedgrupper (ca. 15 branchegrupper, samt sektorer).

Resultaterne i detaljeret form (ca. 30 brancher samt sektorer) er tillige tilgængelige på www.statistikbanken.dk under emnegruppen *Industri*.

a. Frekvens og referenceperiode for offentliggørelse

Ordre- og omsætningsindeksene opgøres månedligt. Indeksene offentliggøres hver måned, ca. 35-40 dage efter den aktuelle måned. Indeksene er foreløbige ved den første offentliggørelse og kan revideres i de to følgende måneder. Herefter er de normalt at betragte som endelige.

b. Totalindeks og delindeks

Statistikken offentliggøres nationalt på i alt ca. 30 industrihovedgrupper omfattende den egentlige industri samt råstofudvinding, hovedafdeling C og D i DB03.

Hertil kommer en særlig sektorgruppering af industriens brancher efter, hvorvidt disse fortrinsvis omsætter *investeringsgoder*, dvs. produktionsmidler i form af fast realkapital, *varige forbrugsgoder*, *ikke-varige forbrugsgoder*, *mellemprodukter*, dvs. produkter, som videreforarbejdes i andre industrier eller erhverv til enten forbrugsgoder eller investeringsgoder, eller *energiprodukter*. Hovedsynspunktet bag denne femdeling er de omsatte varer og tjenesters anvendelse. Grupperingen er fastlagt af EU.

9.2.4 Egenskaber ved indekset

Ordre- og omsætningsindeksene er værdiindeks og er dermed additive.

9.2.5 Sammenlignelighed over tid

Ordre- og omsætningsindeksene er sammenlignelige over tid tilbage til januar 1985. Dog er råstofudvinding først opgjort inklusive udvinding af råolie og naturgas mv. (branche 11 i DB03) fra januar 2000.

9.2.6 Anvendte klassifikationer

Ordre- og omsætningsindeksene dækker hovedafdelingerne C (råstofudvinding) og D (industri) i DB03.

9.2.7 International sammenlignelighed

Indeksene for omsætning og ordreindgang indgår i den fælleseuropæiske konjunkturstatistik i kraft af Rådets Forordning (EF) nr. 1165/98 af 19. maj 1998, som har til formål at opnå sammenlignelighed mellem landenes statistikker. EU's statistiske kontor, Eurostat, offentliggør de europæiske resultater i form af pressemeddelelser og mere detaljerede publikationer. Omsætning og ordreindgang opgøres af Eurostat inklusive punktafgifter og eksklusive pristilskud. Endvidere er annullerede ordrer ikke fratrukket i ordreindgangen.

OECD publicerer indeksene for ordreindgang i *Main Economic Indicators*. I princippet er indekset sammenligneligt med de andre landes, men det skal tages med i betragtning, at definitionerne fra OECD er i form af en række anbefalinger, som ikke er bindende.

9.2.8 Muligheder for særkørsler

Det er muligt at få beregnet indeks på sammenlægninger af basisindeksene til yderligere industrihovedgrupper.

9.3 Beregningen af indekset

9.3.1 Vægtgrundlag

a. Kilder og beregning

Ordre- og omsætningsindeksene er værdiindeks og derfor beregnes der ikke vægte.

b. Frekvens for opdatering

Indeksene er værdiindeks, og derfor beregnes der ikke vægte.

9.3.2 Dataindsamling

a. Pris/mængde-begreber

Omsætningen består af dels salg af egne produkter, dels lønarbejde samt reparations- og opstillingsarbejde udført for andre. Den del af virksomhedernes omsætning, der vedrører salg af handelsvarer indkøbt med henblik på videresalg uden yderligere forarbejdning, medregnes ikke. Andre former for omsætning, herunder salg af know-how og udlejning af materiel fremstillet af virksomheden, medregnes heller ikke.

Såfremt et firma omfatter flere virksomheder, medregnes interne leverancer ikke mellem dem af firmaets virksomheder, der har samme branchetilhørsforhold, fordi disse opfattes som én faglig enhed. Omfatter et firma derimod flere virksomheder med produktion i forskellige bran-

cher, medregnes de interne leverancer mellem brancherne, idet firmaet her omfatter flere faglige enheder; leverancerne herimellem opgøres som hovedregel til markedsværdi.

Ordreindgangen omfatter summen af virksomhedernes forudberegnete salgs- eller fakturaværdier for de ordrer, som er indgået i løbet af måneden. Ordreindgangs-oplysningerne i den forløbne måned reduceres med eventuelle annullerede ordrer i månedens løb. Indgående ordrer, som effektueres straks, medregnes også. Såfremt en ordrebeholdning op- eller nedskrives i værdi, registreres dette som positiv hhv. negativ ordreindgang. Hvor virksomhederne effektuerer alle ordrer direkte fra lager, eller hvor der er tale om produktion fra "dag til dag", følger omsætningen og ordreindgangen tidsmæssigt og dermed også beløbsmæssigt hinanden.

Ordrebeholdningen består af summen af de forudberegnete salgs- eller fakturaværdier for samtlige ikke-effektuerede ordrer fra kunder ved månedens udgang. I de tilfælde, hvor alle ordrer effektueres direkte fra lager uden tidsforskydning, registreres som konsekvens heraf ordrebeholdning 0 (nul). Hvor omsætningen følger ordreindgangen med tidsmæssig forskydning på mindre end en måned, registreres ofte konstant ordrebeholdning.

b. Datakilder

Ordre- og omsætningsstatistikens oplysninger indhentes på repræsentativt grundlag fra firmaer, som beskæftiger mindst 20 personer. Udsnittet er baseret på industristatistikens faglige enheder (Kind of Activity Units), der er dannet ved at henføre virksomheder med samme branchetilørsforhold inden for et firma til én rapporteringsenhed.

Besvarelsesfristen for de udsendte blanketter er ti dage efter tællingsmånedens udgang. På dette tidspunkt har mange virksomheder endnu ikke afsluttet deres månedlige ordre- og omsætningsregnskab, hvorfor disse virksomheder er henvist til at give foreløbigt beregnede eller skønnede oplysninger, indtil endelige regnskabstal foreligger. I kolonnerne for de to foregående måneder kan virksomhederne korrigere eller komplettere allerede afgivne oplysninger, som er påtrykt blanketten ved udsendelsen.

Oplysninger om omsætning og ordreindgang for olie- og gasudvinding (branche 11 i DB03) er ny i statistikken fra 2000 og indgår i råstofudvinding. Oplysningerne stammer ikke fra indsamlingen beskrevet ovenfor, men er samlet ved anvendelse af oplysninger fra Energistyrelsen og udenrigshandelsstatistikken.

c. Stikprøve

Stikprøven er stratificeret med hensyn til branche (ca. 70 grupper) og størrelse (4). Firmaer med mindst 200 beskæftigede ved industriaktiviteter, ca. 350 i alt, indgår totalt i stikprøven. Firmaer med færre beskæftigede inden for størrelsesgrupperne 100-199, 50-99 og 20-49 beskæftigede har en faldende sandsynlighed for at blive udtrukket, idet sandsyn-

ligheden for udtrækning i øvrigt afhænger af industrigruppens struktur. Udtræksprocenten ligger mellem 20 og 60. Udtrækningen af disse enheder foregår på firmaplan, således at samtlige industrienheder henhørende under et udtrukket firma medvirker i stikprøven med samme opregningsfaktor. Omsætningen for de ca. 1.300 firmaer udgør ca. 85 % af omsætningen for firmaer med mindst 20 beskæftigede.

De modtagne oplysninger opregnes til at omfatte hele industrien med mindst 20 beskæftigede. Opregningen sker som hovedregel med udgangspunkt i senest afsluttede totale kvartalsopgørelse af industriens omsætning af egne varer og tjenester. Forholdet mellem den totalt opgjorte omsætningsværdi inden for et stratum og udsnittets tilsvarende værdi angiver det enkelte stratums opregningsfaktor. Der anvendes samme opregningsfaktorer ved beregning af omsætning, ordreindgang og ordrebeholdning. Opregningsfaktorerne anvendes ved såvel hjemmemarkeds- og eksportmarkedsindeks.

9.3.3 Beregning

a. Basisindeks

Basisindeks er værdiindeks, hvor månedsværdierne indekseres i forhold til værdien i indeksreferenceperioden.

Der beregnes basisindeks for ca. 70 branchegrupper.

b. Delindeks og totalindeks

Delindeks og totalindeks er værdiindeks, hvor månedsværdierne indekseres i forhold til værdien i indeksreferenceperioden.

I indeks for industriens omsætning og ordreindgang indekseres i forhold til den gennemsnitlige månedsværdi i 2000. I indekset for industriens ordrebeholdning indekseres i forhold til værdien ultimo december 2000. Indeksreferenceperiode ændres hvert femte år, og er år der ender med 0 eller 5.

9.3.4 Håndtering af manglende data

For at kompensere for manglende oplysninger indsættes beregnede tal for hver rapporteringsenhed, som ikke har afleveret oplysninger. De midlertidigt indsatte tal er beregnet ved at benytte oplysninger fra rapporteringsenheden fra foregående måned og multiplicere med den gennemsnitlige procentvise udvikling for rapporteringsenheder i samme branche- og størrelsesgruppe, som har indberettet oplysninger for begge måneder.

En måned senere kan mange af de indsatte værdier erstattes med faktisk indberettede oplysninger, hvorefter reviderede resultater offentliggøres. Yderligere en måned senere er der kun et fåtal indsatte værdier tilbage, som ikke hidtil har kunnet erstattes med faktiske oplysninger.

På dette tidspunkt sker endnu en revision af statistikresultaterne, der herefter som hovedregel kan betragtes som definitive. Der kan dog blive tale om ekstraordinær revision i tilfælde af, at en rapporteringsenhed meddeler ændringer til tidligere afgivne oplysninger, som er af væsentlig betydning for statistikken.

9.3.5 Introduktion af nye varer/udvidelse af stikprøven

Stikprøven ajourføres årligt med hensyn til tilgang af nye virksomheder.

9.3.6 Kvalitetskorrektioner

Der foretages ikke kvalitetskorrektioner da det et værdiindeks.

9.3.7 Sæsonkorrektion

Ordre- og omsætningsindeksene offentliggøres også i form af sæsonkorrigerede indeksserier. Formålet med de korrigerede månedstal er at forbedre mulighederne for analyse af udviklingen i serierne. Ved at fjerne de normale sæsonudsving i indeksserierne lettes sammenligninger med de umiddelbart foregående perioder.

Sæsonkorrektionen er baseret på X-12 Arima og analyseredskabet Demetra.

Ved fremkomst af nye månedstal foretages en fornyet sæsonkorrektion af alle indeks. I praksis er valgt at indskrænke den løbende revision af den offentliggjorte statistik til maksimalt at omfatte en periode på fire år. Herefter er de sæsonkorrigerede indeks at betragte som endelige.

Sæsonkorrektionen tager udgangspunkt i basisindeksene, dvs. ca. 70 branchegrupper, hvorefter tallene for industrigrupper mv. dannes ved en sammenvejning af sæsonkorrigerede tal (indirekte sæsonkorrektion).

I de fleste tilfælde er anvendt den multiplikative metode. Men i enkelte tilfælde (typisk, hvor annullerede ordrer medfører negativ ordreindgang) er anvendt den additive metode. Endvidere er foretaget korrektion for påskens varierende månedsplacering (marts eller april) og visse forskelle i handelsdage.

Der beregnes sæsonkorrigerede indeks for alle brancheniveauer, som offentliggøres.

Bag valget af sæsonkorrektion ligger en vurdering af de enkelte grundserier. Indeksene for skibsværfter er ikke fundet velegnede til sæsonkorrektion. Heller ikke indekset for ordrebeholdning for slagterier mv. er fundet velegnet at korrigeres.

9.4 Andet

9.4.1 Historik

Ordre- og omsætningsindeksene er etableret i 1974 i henhold til EU-direktiv af 30. maj 1972 om konjunkturstatistik for industrien.

Sammenligningsåret er primo 2003 ændret til 2000. I den forbindelse udvidedes dækningen til også at omfatte udvinding af råolie og naturgas (branche 11 i DB03). Denne branche er dog kun omfattet fra og med 2000.

9.4.2 Yderligere information

Industristatistik (Statistiske Efterretninger) 2003:9 indeholder en nærmere metodebeskrivelse.

Varedeklaration på www.dst.dk/varedeklaration under emnegruppen *Industri*.

Indeksregninger i Danmarks Statistik (1985).

Stikprøveundersøgelser i Danmarks Statistik (1989).

9.4.3 Planlagte ændringer

Der er ikke planlagt ændringer.